

Društvo za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma Hrvatske udruge medicinskih sestara

Society for Diabetes, Endocrinology and Metabolic Diseases of the Croatian Nurses Association

Vilma Kolarić

Sveučilišna klinika za dijabetes i endokrinologiju „Vuk Vrhovac“, Dugi Dol 4A, 10 000 Zagreb, Hrvatska – glavna sestra Klinike. Društvo za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma HUMS-a – predsjednica

Zaprimljeno / Received June 12th 2025 / 12. lipnja 2025.;

Prihvaćeno / Accepted June 26th 2025 / 26. lipnja 2025.;

Ključne riječi: dijabetes, endokrinologija, metabolizam, Hrvatska udruga medicinskih sestara

Keywords: diabetes, endocrinology, metabolism, Croatian Nurses Association

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Doc. dr. sc. Vilma Kolarić, mag. med. techn., predsjednica Društva za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma HUMS-a, glavna sestra Sveučilišne klinike za dijabetes i endokrinologiju, e-mail: vilma.kolaric6@gmail.com

U suvremenoj zdravstvenoj skrbi kronične nezarazne bolesti – osobito šećerna bolest i poremećaji endokrinog i metaboličkog sustava – zauzimaju sve značajnije mjesto. Učestalost šećerne bolesti raste globalno, a time i potreba za kvalitetnom, kontinuiranom i visokoeduciranom zdravstvenom njegom. U tom kontekstu osobito je važna uloga medicinskih sestara koje, osim što provode zdravstvenu njegu, djeluju kao edukatori, savjetnici i emocionalna podrška pacijentima. Kako bi se profesionalno organizirala, educirala i poticala stručna izvrsnost upravo u tom području, osnovano je Društvo za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma pri Hrvatskoj udruzi medicinskih sestara (HUMS) [1].

Osnivačka skupština Društva održana je 29. ožujka 2008. godine u Vukovaru u trenutku kad je postalo jasno da medicinske sestre trebaju vlastito društvo za profesionalno djelovanje i razmjenu znanja u području šećerne bolesti, endokrinologije i bolesti metabolizma. Pokretačica ove inicijative bila je Rosana Svetić-Čišić koja je kao prva predsjednica Društva postavila čvrste temelje za razvoj organizacije, uspostavivši kontakte sa stručnjacima iz kliničke prakse zdravstvenih ustanova Republike Hrvatske, javnog zdravstva i akademske zajednice. Društvo je imalo sljedeće ciljeve: organiziranje stručnih skupova uz Dane diabetologa koji se održavaju svake godine u lipnju i studenom u suradnji s Društvom za dijabetes i bolesti metabolizma Hrvatskog liječničkog zbora (HLZ), organiziranje simpozija s Hrvatskim društvom za debljinu HLZ-a, a u posljednje dvije godine i organiziranje simpozija s Društvom kliničkih endokrinologa i diabetologa [2].

Temelj rada Društva jest organiziranje skupova koji su tematski vezani za probleme sestrinske skrbi oboljelih od še-

In modern healthcare, chronic non-communicable diseases – especially diabetes and disorders of the endocrine and metabolic systems – are taking on an increasingly important role. The incidence of diabetes is growing globally, and with it, the need for quality, continuous, and highly educated healthcare. In this context, the role of nurses is crucial, as they, in addition to providing healthcare, act as educators, advisors, and emotional support for patients. In order to professionally organize, educate, and encourage professional excellence in this area, the Society for Diabetes, Endocrinology and Metabolic Diseases was founded within the Croatian Nurses Association (CNA) [1].

The founding assembly of the Society was held on 29 March 2008 in Vukovar, at a time when it became clear that nurses needed their Society for professional activities and the exchange of knowledge in the fields of diabetes, endocrinology, and metabolic diseases. The initiator was Rosana Svetić-Čišić, who, as the first president of the Society, laid a solid foundation for the organization's development, establishing contacts with experts from the clinical practices of health institutions in the Republic of Croatia, public health, and the academic community. The Society had the following goals: organizing professional meetings during the Days of Diabetologists, which are held every year in June and November in cooperation with the Society for Diabetes and Metabolic Diseases of the Croatian Medical Association (CMA), organizing symposia with the Croatian Society of Obesity of the CMA, and in the last two years organizing symposia with the Society of Clinical Endocrinologists and Diabetologists [2].

The foundation of the Society's work is organizing conferences that are thematically related to the problems of nurs-

černe bolesti, endokrinoloških bolesti, bolesti metabolizma gdje je jedna od vodećih bolesti – debljina.

Prva predsjednica Rosana Svetić-Čišić potaknula je rad Društva na međunarodnoj razini djelovanjem u organizaciji Foundation of European Nurses in Diabetes (FEND) gdje su mnoge medicinske sestre sudjelovale aktivno kao predavači ili s poster-prezentacijama.

Društvo za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma HUMS-a ima jasno definirane ciljeve koji uključuju:

- unapređenje kvalitete sestrinske skrbi u diabetologiji, endokrinologiji i bolestima metabolizma;
- organizaciju i provođenje edukativnih aktivnosti za medicinske sestre (stručni skupovi, simpoziji, tečajevi, radionice);
- razvoj, izradu i promociju edukativnih materijala za pacijente i zdravstvene djelatnike;
- sudjelovanje u znanstvenim i stručnim istraživanjima;
- aktivno uključivanje u javnozdravstvene kampanje, osobito one vezane za prevenciju kroničnih nezaraznih bolesti, posebno šećerne bolesti i debljine;
- suradnju s udrugama bolesnika, zdravstvenim ustanovama i međunarodnim organizacijama.

Ključne su aktivnosti Društva godišnji simpoziji koje je Društvo od svojeg osnutka 2008. do 2025. godine, do pisanja ovog članka, organiziralo ukupno 45, od kojih je nekoliko održano s međunarodnim sudjelovanjem. Simpoziji se svake godine održavaju u različitim hrvatskim gradovima. Ti su skupovi postali središnje mjesto susreta, edukacije i povezivanja medicinskih sestara iz cijele zemlje, ali i sve većeg broja međunarodnih gostiju. Društvo je organiziralo jedan međunarodni Kongres u Puli. Svake godine, od kad Hrvatska udruga medicinskih sestara organizira svoje kongrese „Sestrinstvo bez granica“, Društvo za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma sudjeluje aktivno sa svojim simpozijem [3].

Društvo je tijekom različitih vremenskih perioda vodilo više istaknutih stručnjakinja iz područja sestrinstva:

- Rosana Svetić-Čišić (2008. – 2010.) – prva predsjednica i osnivačica društva
- Vilma Kolarić, dipl. med. techn. (2010. – 2018.) u dva mandata
- Snježana Gaćina, mag. med. techn. (2018. – 2025.)
- doc. dr. sc. Vilma Kolarić, mag. med. techn. ponovno je 2025. godine izabrana za predsjednicu Društva.

Aktivnosti Društva

Na dan osnivanja Društva u Vukovaru je održan prvi stručni skup. Drugi stručni skup *Sličnosti i različitosti sestrinske prakse u centrima za liječenje dijabetesa u Hrvatskoj* posvećen je organizaciji rada, načinu edukacije i problemima s kojima se medicinske sestre susreću u svakodnevnom radu. Bile su prisutne medicinske sestre svih centara za dijabetes u RH te je to ujedno bila prilika da se utvrde postojeći problemi i planiraju daljnje aktivnosti. *Novim granicama – iskorak u sestrinskoj praksi u mreži novih saznan-*

ing care for patients with diabetes, endocrinological diseases, and metabolic diseases, where one of the leading diseases is obesity.

The first president, Rosana Svetić-Čišić, encouraged the Society's work at the international level by working in the organization of the Foundation of European Nurses in Diabetes (FEND), where many nurses actively participated as lecturers or with poster presentations.

The Society for Diabetes, Endocrinology and Metabolic Diseases of CNA has clearly defined goals that include:

- improving the quality of nursing care in diabetology, endocrinology, and metabolic diseases;
- organizing and conducting educational activities for nurses (professional conferences, symposia, courses, workshops);
- developing, producing, and promoting educational materials for patients and healthcare professionals;
- participating in scientific and professional research;
- actively engaging in public health campaigns, especially those related to the prevention of chronic non-communicable diseases, especially diabetes and obesity;
- cooperating with patient associations, healthcare institutions, and international organizations.

The Society's key activities include annual symposia, which the Society has organized a total of 45 since its founding in 2008, as of the time of writing this article. Several of these symposia are held with international participation. Symposia are held in different Croatian cities every year. These gatherings have become a central hub for meeting, educating, and connecting nurses from across the country, along with an increasing number of international guests. The Society has organized an international Congress in Pula. Every year, the Croatian Nurses Association organizes its "Nursing Without Limits" congress, where the Society for Diabetes, Endocrinology, and Metabolic Diseases actively participates with its symposia.

The Society has been led by several prominent experts in the field of nursing at different times:

- Rosana Svetić-Čišić (2008 – 2010) – the first president and founder of the Society
- Vilma Kolarić, MN (2010 – 2018), in two terms
- Snježana Gaćina, MN (2018 – 2025)
- Assoc. Prof., PhD Vilma Kolarić, MN, was re-elected as the President of the Society in 2025.

Activities of the Society

On the day of the Society's founding, the first professional meeting was held in Vukovar. The second professional meeting, *Similarities and Differences in Nursing Practice in Diabetes Treatment Centers in Croatia*, was dedicated to the organization of work, the method of education, and the problems that nurses encounter in their daily work. Nurses from all diabetes centers across the Republic of Croatia attended the meeting, which provided a valuable opportunity to identify existing issues and plan future activities. *New*

ja također je bila tema jednog simpozija. *Korak unaprijed, pogled unazad, vrednovanje edukacije bolesnika* bio je simpozij na kojem su izrađene „Smjernice za edukaciju osoba oboljelih od šećerne bolesti u RH“. Smjernice su prihvaćene te je napravljen zahtjev za uvođenje dijagnostičko-terapijskih postupaka za edukaciju u diabetologiji koji bi omogućili vrednovanje i plaćanje provedene edukacije. Zahtjev je proslijeđen Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje i rezultirao je prihvaćanjem individualne prve edukacije, individualne ponovljene edukacije i grupne edukacije kao DTP postupak koji provodi prvostupnica/prvostupnik sestrinstva. U sklopu 4. Kongresa HUMS-a (Zagreb, 2010), Društvo je održalo simpozij *Pravilna primjena inzulina* te su tada prilagođene i prihvaćene nove preporuke za tehniku primjene injekcija inzulina. Šesti simpozij obilježen je temama medicinski potpomognute oplodnje, oboljelih od dijabetesa, depresije i dijabetičkog stopala, koje su medicinske sestre prepoznale kao područje za koje se nedovoljno skrbi u hrvatskom zdravstvenom sustavu. Na tragu tih spoznaja svake godine organiziraju se tečajevi s navedenom tematikom u organizaciji Društva i Sveučilišne klinike „Vuk Vrhovac“ – referentnog centra Republike Hrvatske za šećernu bolest. Sljedeći simpozij bio je organiziran u vidu interaktivnih radionica o skrbi i pravilnom reagiranju na dobivene rezultate samokontrole. Na simpoziju *Specifičnosti u edukaciji oboljelih od šećerne bolesti tipa 1 i tipa 2* naglasak je stavljen na upoznavanje s mogućnostima endokrinih testiranja te je skup obogaćen sudjelovanjem pedijatrijskih medicinskih sestara uz osvrt na specifičnosti zdravstvene skrbi za djecu s dijabetesom tipa 1. Na prvom međunarodnom kongresu Društva (Pula, 2013) cilj predavanja bio je prikaz zdravstvene njege u diabetologiji u susjednim zemljama i u Hrvatskoj. Dopunjene su „Smjernice za edukaciju osoba oboljelih od šećerne bolesti u RH“. Predstavljani su standardizirani edukacijski materijali za bolesnike: *Osnovno o tipu 1 šećerne bolesti, Osnovno o tipu 2 šećerne bolesti, Osnovno o inzulinskoj terapiji, Prehrana osoba sa šećernom bolešću, Što je samokontrola, Hipoglikemija te Njega tijela i higijena stopala*. Edukacijske materijale pripremi

frontiers - a breakthrough in nursing practice in a network of new knowledge was also the topic of a symposium. *A step forward, a look back evaluating patient education* was the symposium at which the “Guidelines for the education of people with diabetes in the Republic of Croatia” were developed. These guidelines have been approved, and a request has been made to implement diagnostic and therapeutic procedures for diabetes education, which would enable the evaluation and payment for the education provided. The request was forwarded to the Croatian Health Insurance Institute and resulted in the acceptance of individual initial education, individual repeated education, and group education as a DTP procedure carried out by a Bachelor of Nursing. As part of the 4th Congress of CNA (Zagreb, 2010), the Society held a symposium entitled *Proper Insulin Administration*. This event led to the development and adoption of new recommendations for insulin injection techniques. The sixth symposium focused on several important topics, including medically assisted reproduction, diabetes management among patients, depression, and diabetic foot care. Nurses highlighted that those topics are an area that receives inadequate attention in the Croatian healthcare system. In response to these issues, the Society, in collaboration with the University Clinic “Vuk Vrhovac” - a reference center for diabetes in Croatia, organizes annual courses on these subjects. The next symposium was organized in the form of interactive workshops on care and proper response to the results of self-monitoring. At the symposium titled *Specificities in the Education of People with Type 1 and Type 2 diabetes*, there was a strong emphasis on introducing the possibilities of endocrine testing. The symposium was further enriched by the participation of pediatric nurses with a review of the specifics of healthcare for children with type 1 diabetes. At the first international congress of the Society (Pula, 2013), the lectures aimed to present health care in diabetology in neighboring countries and Croatia. The “Guidelines for the education of people with diabetes in the Republic of Croatia” were updated and enhanced. Standardized educational materials for patients

SLIKA/FIGURE 1. 43. Simpozij Društva za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma HUMS-a 8. ožujka 2025. godine, Šibenik / 43rd Symposium of the Society for Diabetes, Endocrinology and Metabolic Diseases of CNA, March 8, 2025, Šibenik

SLIKA/FIGURE 2. Gordana Miholić, bacc. med. techn.; pacijentica kod previjanja; Mateja Šlogar, bacc. med. techn. (Fotografirao: Vladimir Imprić) / Gordana Miholić, BSN; patient being bandaged; Mateja Šlogar, BSN (Photographed by: Vladimir Imprić)

je Društvo te su stavljeni na raspolaganje medicinskim sestrama i tehničarima koji rade u dijabetološkim centrima u Hrvatskoj [4].

Mogućnosti i izazovi u zbrinjavanju osoba sa šećernom bolešću također je bila tema jednog simpozija Društva za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma HUMS-a. Na simpozijima je propitivana mogućnost unapređenja pristupa u sestrinskoj skrbi s ciljem osposobljavanja bolesnika za kvalitetno kontroliranje bolesti i posljedično poboljšanje kvalitete života. Definirana su najčešća stanja čija je posljedica povećanje ketona u krvi kod osoba sa šećernom bolešću, te algoritmi zbrinjavanja takvih bolesnika. Održan je „Simpozij - radionica o Edukacijskim mapama“ koje služe za grupnu edukaciju pacijenata. Njima se omogućuje interaktivno učenje i osposobljavanje bolesnika za rješavanje prepreka s kojima se suočavaju u svakodnevnom životu. Simpozij *Multidisciplinarnost u dijabetologiji i endokrinologiji* donosi novu dimenziju suradnje sa svim profilima zdravstvenih radnika i ostalih stručnjaka koji doprinose cjelovitoj i usklađenoj skrbi za pacijenta. U sklopu 6. Kongresa HUMS-a održan je Simpozij Društva pod nazivom *Endokrinologija i dijabetologija danas*. Jedan od međunarodnih simpozija održao se na Brijunima gdje su prikazane sličnosti i različitosti u zemljama u okruženju te stvorena nova suradnja s medicinskim sestrama susjednih zemalja i patronažnim sestrama istarskih domova zdravlja. Simpozij *Debljina jučer, danas i sutra* bio je posvećen debljini kao jednom od vodećih javnozdravstvenih problema i medicinskih izazova 21. stoljeća s kojim se susreće i Hrvatska u kojoj pretile osobe čine malo manje od četvrtine odraslog stanovništva. Društvo organizira svake godine barem tri simpozija koji prvenstveno služe za edukaciju medicinskih sestara iz djelokruga rada Društva. S obzirom na to da dijabetologija ima široku lepezu oralnih i subkutanijih lijekova te se sve češće uključuju moderne tehnologije u zbrinjavanje osoba sa šećernom bolešću, medicinske su sestre ravnopravni članovi dijabetoloških timova te njihova edukacija mora pratiti te trendove [5].

Društvo je aktivno i na znanstvenoj razini – članovi sudjeluju na međunarodnim kongresima, objavljuju stručne i znanstvene radove, izrađuju priručnike, vodiče i edukacijske materijale te tako sudjeluju u kreiranju novih modela edukacije bolesnika koji su primjereni prilikama i okruženju u Republici Hrvatskoj. Tako doprinose razvoju nacionalnih protokola za skrb o osobama sa šećernom bolešću. Dodatno, Društvo redovito sudjeluje u obilježavanju Svjetskog dana šećerne bolesti i Hrvatskog dana šećerne bolesti, provodi preventivne kampanje u zajednici za rano otkrivanje šećerne bolesti te aktivno promiče važnost zdravstvene pismenosti oboljelih kako bi se šećerna bolest što prije otkrila i počela na vrijeme liječiti. Zbog navedenog, Društvo se zalaže da u svim centrima za šećernu bolest Republike Hrvatske pacijenti dobiju istu skrb i edukaciju, što je moguće postići samo ako su medicinske sestre i tehničari koji skrbe za oboljele educirani na isti način prema aktualnim smjernicama koje svi članovi Društva primjenjuju [6].

Društvo za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma HUMS-a pokret unutar hrvatskog sestrinstva. Tijekom 17 godina djelovanja, izraslo je iz entuzijazma nekolicine pojedinaca u respektabilno nacionalno Društvo za razvoj

were presented: *Basics of type 1 diabetes, Basics of type 2 diabetes, Basics of insulin therapy, Nutrition of people with diabetes, What is self-control?, Hypoglycemia, and Body care and foot hygiene*. The educational materials were prepared by the Society and made available to nurses and technicians working in diabetes centers in Croatia [4].

Opportunities and challenges in the care of people with diabetes were also the topic of a symposium of the Society for Diabetes, Endocrinology and Metabolic Diseases of CNA. The symposiums examined the possibility of improving the approach to nursing care to train patients to control their disease effectively and, consequently, improve their quality of life. The most common conditions that result in increased blood ketones in people with diabetes were defined, as well as the development of algorithms for the care of such patients. “A Symposium - a workshop on educational maps” used for group patient education was held. They emphasize interactive learning and enable patients to overcome obstacles they face in their daily lives. The symposium *Multidisciplinary in Diabetology and Endocrinology* brings a new dimension of collaboration among various healthcare professionals and experts, contributing to comprehensive and coordinated patient care. As part of the 6th CNA Congress, the Society’s symposium entitled *Endocrinology and Diabetology Today* was held. One of the international symposia took place on the Brijuni Islands, where participants shared insights on the similarities and differences in neighboring countries. This event facilitated new cooperation between nurses from these countries and visiting nurses from the Istrian health centers. The symposium *Obesity Yesterday, Today and Tomorrow* addressed obesity as a leading public health issue and medical challenge of the 21st century, which is also a concern in Croatia, where individuals with obesity make up nearly a quarter of the adult population. The Society organizes at least three symposia each year, primarily aimed at educating nurses within its scope of work. Considering that diabetology has a wide range of oral and subcutaneous drugs and modern technologies are increasingly included in the care of people with diabetes, nurses are considered equal members of diabetology teams, and their education must follow these trends [5].

The Society is also active at the scientific level – members participate in international congresses, publish professional and scientific papers, produce manuals, guides, and educational materials, and thus participate in the creation of new models of patient education that are appropriate to the circumstances and environment in the Republic of Croatia. In this way, they contribute to the development of national protocols for the care of people with diabetes. In addition, the Society regularly participates in the celebration of World Diabetes Day and Croatian Diabetes Day, conducts preventive campaigns in the community for the early detection of diabetes, and actively promotes the importance of health literacy among patients, so that diabetes can be detected as early as possible and treated on time. For this reason, the Society advocates that patients receive the same care and education in all diabetes centers in the Republic of Croatia, which is possible only if nurses and technicians who care for patients are educated in the same

stručnosti, solidarnosti i kvalitete zdravstvene skrbi. Danas ono predstavlja važan oslonac u svakodnevnom radu medicinskih sestara i tehničara koje svoj rad posvećuju osobama koje žive sa šećernom bolešću i drugim kroničnim endokrinim bolestima.

way according to current guidelines that all Society members adhere to [6].

The Society for Diabetes, Endocrinology and Metabolic Diseases of CNA is an integral part of Croatian nursing. Over the past 17 years, it has evolved from the enthusiasm of a few individuals into a respected national society for the development of expertise, solidarity, and the quality of healthcare. Today, it represents an essential support in the daily work of nurses and technicians who dedicate their work to people living with diabetes and other chronic endocrine diseases.

Literatura / References

- [1] American Diabetes Association Professional Practice Committee, and American Diabetes Association Professional Practice Committee: "2. Classification and diagnosis of diabetes: standards of medical care in diabetes-2022." *Diabetes care* 45, Supplement_1 (2022): S17-S38.
- [2] Zapisnik osnivačke skupštine Društva za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizama, Zagreb, travanj 2008. (Pismohrana Društva)
- [3] Izvješća sa Simpozija Društva za dijabetes, endokrinologiju i bolesti metabolizma od 2009. do 2025. godine (Pismohrana Društva)
- [4] Merkurov glasnik, KB Merkur, Godina 1, broj 1, Zagreb 2013.
- [5] <https://hums.hr/izvjesce-38-simpozija-drustva-za-dijabetes-endokrinologiju-i-bolesti-metabolizma-hums-a/>, pristupljeno 15. 6. 2025.
- [6] https://issuu.com/hrvatskisavezdiabetickihudruga/docs/broj_6_2024_web (18-19 str.), pristupljeno 16. 6. 2025.